

fakulteta pod rednim brojem 87 stoji: „Josipa Steinkuš. Negacija u pitanjima kod Homera. 6. 5. 1912. Klasična filologija i povijest grčka i rimska. 10. 10. 1912. Filozofija.”²⁰

Iako se isticala svojim obrazovanjem i radom, ostala je do sada nedovoljno istražena i afirmirana. Nadamo se da ćemo ovim tekstom barem djelomično ispraviti nepravdu i osvijetliti životni put i djelo Josipe Steinkuš – i možda pripomoći pronalaznju njezine doktorske disertacije.

Stjepan Pavić

Latinske pjesme bosanskih franjevac

Bosanski latinitet trajao je dugo, od srednjovjekovnih povelja bosanskih velikaša do šezdesetih godina 20. stoljeća, do izvješća fra Vitomira Slugića o stanju hrvatske inozemne pastve. Kao kuriozitet spominjem da pripadam naraštaju koji je šezdesetih godina prošloga stoljeća predavanje iz filozofije i teologije slušao dijelom na latinskom jeziku. Nešto od latinske baštine bosanskih franjevac prevedeno je na hrvatski jezik, a njihove bi latinske pjesme tek mogle doživjeti svoj hrvatski prijevod. Oko 3500 stihova preveo sam u formi u kojoj su napisane (heksametar, elegijski distih, sapfička strofa s horacijevskim odmorom, pastirska igra, pjesme slobodna stiha po uzoru na narodnu poeziju) i rukopis prije sedam godina predao jednom izdavaču. Razlog što se knjiga još nije pojavila banalan je i svakodnevni – nedostatak novčanih sredstava.

Naši su pjesnici – Ambrozije Matić, Andrija Barukčić, Josip Kovačević i Blaž Josić – svoje pjesme objavljivali kao zasebnu knjigu, ponekad od samo četiri stranice, bez korica. Zato sam inzistirao na dvojezičnom izdanju, da se sačuva original, a da Bože da se prijevođa pojavi i više.

U bosanskih franjevačkih pjesnika zadivljuje nas znanje latinskog jezika i vrsno versifikacijsko umijeće: vrlo se živo služe takozvanim mrtvim jezikom, a mnogi njihovi stihovi ponekad zvuče kao u rimskih klasika. Ima u njih i unutarnjih rima i uspjelih slika. Jedna pjesma od dvadeset stihova ima akrostih i na početku i na kraju i u sredini. Neke od tih pjesama pjevaju o tužnom stanju u Bosni, s kojim žele upoznati tadašnju europsku javnost. U njima se traži pomoć ili zahvaljuje za dobročinstva iskazana bosanskim franjevcima, osobito u školovanju njihovih pripravnika (zato se i služe latinskim, jezikom razumljivim svijetu kojemu se obraćaju).

U duhu vremena, većina pjesama hvali poglavare, državne i crkvene, prekomjerno im laska, epitetima ih diže u nebesa. Druge opet, u najboljoj maniri bidermajera, slave prijateljstvo, veličaju odanost i stvaraju atmosferu radosna življenja. U ovom posljednjem smislu osobito mislim na Matićeve pjesme Knezoviću, Marijanoviću i Gabrijelu Barišiću, ali i na Josićeve posvećene Šunjiću i Nediću. Za razliku od trojice ostalih, Matića treba izdvojiti i po tome što tri pjesme ne piše u antičkom metru ni u antičkim strofama (iako je pastirskom igrom vergilijevskoga tipa pokazao da to itekako umije), nego u stihovima *na narodnu*, u dvanaesticima ili dobro ritmiziranim slobodnim stihovima, ali s rimama.

Latinski je već odavno prestao biti jezik komunikacije, čak i među svećenicima i drugim ljudima s visokom naobrazbom. Zato ovaj prijevod smatram potrebnim za ravnopravno uključivanje naših pjesnika u bosanskohercegovačku i hrvatsku književnu baštinu, za razumijevanje jednog minolog vremena i njegovih problema te za vrednovanje visokoga stremljenja nekolicine bosanskih franjevac u ona po svemu oskudna vremena.

²⁰ <http://knjiznica.ffzg.unizg.hr/uploads/11/yA/llyARscnZX-Madr8OpK-Rg/Popis-disertacija-2010-09-28.xls>, preuzeto 11. svibnja 2015.

Zahvalan sam Andriji Zirdumu što me potakao da za neku obljetnicu njezina autora prevedem najdužu pjesmu, Josićevu *Elegiju o novoj godini*, a onda je znatiželja učinila svoje: sabrao sam i preveo sve pjesme. Posebnu zahvalnost dugujem Željki Čorak: bez popusta je inzistirala na onom najboljem, zaslužna je za toliko dobrih rješenja i – ne manje važno – kao prvi čitatelj prijevoda upozorila me je na moguće dvojbe i nejasnoće u budućih čitatelja.

Blaž Josić
Elegija o Novoj godini
Oda Petru Klobusitzkom